

BAZAR

LUCINDA
RILEY

OLIIVIPUU

LUCINDA
RILEY

OLIIVIPUU

Suomentanut Tuukka Pekkanen

BAZAR

Englanninkielinen alkuteos *The Olive Tree*
Copyright © Lucinda Riley, 2016

Suomenkielinen laitos © Tuukka Pekkanen
ja Bazar Kustannus, 2021
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-206-0

Taitto: Jukka Iivarinen / Vitale
Painettu EU:ssa

Tosielämän Alexanderille

*Jos yrittää seurata varjoa, se pakenee
Jos yrittää paeta sitä, se ajaa takaa.*

Ben Jonson

Alex

Pandora, Kypros
19. heinäkuuta 2016

Ohjaan auton varovasti tien petollisten kuoppien ohi, ja talo tulee näkyviin. Kuoppia ei kymmenen vuoden aikana ole täytetty kertaakaan ja ne kasvavat koko ajan. Körötelen vielä hiukan eteenpäin, pysähdyn ja jään tuijottamaan Pandoraa. Ajattelen, että ei se oikeastaan kovin kaunis ole. Se ei muistuta lainkaan hintavien kiinteistöyritysten internetsivuilla näkyviä tyylikkäitä otoksia lomiasunnoista. Pikemminkin se on jyrkevä, järkevä, suorastaan koruton, sellainen, jollaiseksi olen aina kuvitellut edellisen asukkaan. Täkäläisestä vaaleasta kivistä rakennettu neliön muotoinen talo muistuttaa legotaloja, joita minulla oli tapana rakennella poikasena. Se nousee ympäröivästä rutikuivasta kalkkimaasta, jota peittävät silmäkantamattomiin ulottuvat hennot, nupullaan olevat viiniköynnökset. Yritän sovittaa todellista kuvaa talosta mieleeni kymmenen kesää sitten syöpyneeseen mielikuvaan. Tulen siihen tulokseen, että muistikuvani on ollut varsin todenmukainen.

Pysäköityäni auton kierrän tukevien seinien viertä talon etupuolen terassille. Se erottaa Pandoran tavan-

omaisista taloista ja nostaa sen yksin yli kaikkien muiden talojen. Kuljen terassin poikki sitä reunustavan kaiteen luo, missä maa alkaa viettää loivasti alaspäin. Täällä maisemaa hallitsevat viiniköynnökset, muutama kalkki-maalattu asuintalo ja oliivipuiden rykelmät. Kaukaisuudessa maan ja taivaan erottaa himertävä akvamariinisininen viiva.

Aurinko panee laskiessaan parastaan keltaisten säteiden osuessa siniseen ja muuntaessa sen tummanruskeaksi. Huomio on oikeastaan mielenkiintoinen. Olen nimittäin aina luullut, että sinisestä ja keltaisesta muodostuu vihreää. Katson oikealla terassin alapuolella avautuvaa puutarhaa. Sieviä kukkapenkkejä, jotka äitini huolellisesti istutti kymmenen vuotta sitten, ei ole hoidettu. Hoidon ja veden puutteessa kasvit ovat tukehtuneet rutikuivassa maassa, ja niiden tilalle on tullut rumia piikikkäitä rikkaruohoja – jotain tuntematonta lajia.

Puutarhan keskellä seisoo edelleen oliivipuu, jossa on vieläkin kiinni vanhaa ja rispaantunutta spagettia muistuttavilla naruilla sen riippumaton toinen pää, jossa äidillä oli tapana loikoilla. Annoin puulle silloin vuosia sitten lempinimen Vanha, koska monet lähipiirini aikuiset olivat kertoneet, että se oli vanha. Kaikki muu on kuollut ja mädäntynyt sen ympäriltä, mutta se näyttää pikemminkin entistä jyrkemmältä ja majesteettisemmalta. Ehkä se on vuosisatojen mittaan päättänyt selviytyä ja vienyt elinvoiman ympäriltään kuihtuneilta kasvinaapureilta.

Se on todella kaunis. Todellinen vaikeuksien kukistamisen vertauskuva. Kyhmyisen rungon jokainen millimetri julistaa ylpeänä sen käymää taistelua.

Nykyään ihmettelen, miksi ihmiset inhoavat eletyn elämän merkkien ilmestymistä näkyviin olemuksessaan,

vaikka puuvanhusta, haalistunutta maalausta tai autiotaloa ylistetään sen iän vuoksi.

Tällaisia ajatellen käännyin katsomaan taloa ja tunnen helpotusta nähdessäni, että ainakin ulkonaisesti Pandora näyttää selvinneen viime aikojen laiminlyönneistä. Pääovella otan taskusta rauta-avaimen ja avaan oven. Kävellessäni varjoisissa huoneissa, joita suljetut ikkunaluukut suojelevat päivänvalolta, tulen ajatelleeksi, etten tunne mitään. Olen täysin turta. Ehkä niin on parasta. En uskaltaa alkaa tuntea, koska nainen on täällä läsnä ehkä enemmän kuin missään.

Puoli tuntia myöhemmin olen avannut alakerran ikkunaluukut ja poistanut peitelakanat olohuoneen huonekalujen päältä. Seisoessani laskevan auringon säteissä leijailevien pölyhiukkasten keskellä muistan ajatelleeni kuinka vanhalta kaikki näytti, kun näin paikan ensimmäistä kertaa. Katsellessani notkolle painuneita tuoleja ja kulunutta sohvaa mietin, tuliko niidenkin kohdalla niin kuin oliivi-puun kohdalla sellainen hetki, jolloin vanha oli enää vain vanhaa eikä ikääntynyt enää lisää, vähän niin kuin harmaahapsiset isovanhemmat pienen lapsen silmissä.

Tässä huoneessa ainoastaan minä olen muuttunut täysin tunnistamattomaksi. Me ihmiset emme juurikaan kehity sen paremmin ruumiillisesti kuin henkisestikään ensimmäisten maapallolla viettämiemme vuosien jälkeen. Muutomme vauvasta täysikasvuiseksi aikuiseksi silmänräpäyksessä. Sen jälkeen näytämme loppuelämäme jota-kuinkin samalta, ja muutomme vain rupsahtaneemmiksi ja vähemmän viehättäviksi versioiksi itsestämme, kun geenit ja painovoima tekevät pahimpansa.

Mitä tulee elämän henkiseen ja älylliseen puoleen, on pakko uskoa, että hidas ulkoinen rapistuminen tuo

tullessaan myös jotain myönteistä. Paluu tänne Pandoraan osoittaa minulle selvästi, että niin on. Kävellessäni takaisin eteiseen naurahdan, kun muistan sen Alexin, joka kerran olin, ja nolostun, kun ajattelen entistä itseäni. Olin silloin kolmetoista ja jälkeinpäin ajattelen itsekeskeisyydessäni varsinainen suuren luokan kiusankappale.

Avaan ”siivouskomeron” oven. Se on keksimäni lempinimi huoneelle, jossa asuin sinä pitkänä kuumana kesänä kymmenen vuotta sitten. Kun hapuilen valokatkaisinta huomaan, etten aliarvioinut huoneen pientä kokoa. Tila näyttää suorastaan kutistuneen entisestään. Astun sisään koko sadankahdeksankymmenenviiden sentin pituudella, ja ihmettelen, olisiko minun pakko roikottaa jalkojani ikkunasta kuin Liisa Ihmemaassa, jos sulkisin oven ja kävisin makuulle.

Katson ylös ahdasta käytävää reunustaville hyllyille ja huomaan, että huolellisesti aakkosjärjestykseen järjestämäni kirjat ovat edelleen paikallaan. Otan yhden esiin sattumanvaraisesti. Se on Rudyard Kiplingin kirja, johon sisältyy kuuluisa runo *Jos*. Luen läpi jokaisen jos-sanalla alkavan säkeen, isän pojalleen osoittamat viisauden sanat. Silmiini kihoavat kyyneleet ajattellessani nuorta poikaa, joka silloin olin ja joka halusi epätoivoisesti löytää isän. Ja kun sitten löysin hänet, huomasinkin että minulla oli jo isä.

Kun palautan Rudyardin paikalleen hyllyyn, huomaan sen vieressä pienen kovakantisen kirjan ja tulen ajatteleeksi, että siinä on päiväkirja, jonka äiti antoi minulle joululahjaksi muutama kuukausi ennen kuin tulin Pandoraan ensimmäistä kertaa. Joka päivä seitsemän kuukauden ajan tein siihen väsymättä merkintöjä, minut tuntien varsin mahtipontisia. Niin kuin kaikki teini-ikäiset, uskoin

ajatusteni ja tunteideni olevan ainutlaatuisia ja mullistavia, sellaisia, joita kukaan ei ollut tullut ajatelleeksi ennen minua.

Pudistelen surullisena päätäni ja huokaan kirkasotsaisuudelleni kuin vanha mies. Kun palasimme kotiin Englantiin sen pitkän Pandorassa vietetyn kesän jälkeen, päiväkirja unohtui taloon. Ja tässä se nyt taas on kymmenen vuotta myöhemmin huomattavasti kasvaneissa käsissäni, muisto lapsuuteni viimeisistä kuukausista, ennen kuin elämä riuhtaisi minut aikuisuuteen.

Otan päiväkirjan mukaani, lähden huoneesta ja menen yläkertaan. Kulkiessani hämärässä ja tunkkaisessa käytävässä epävarmana siitä, mihin makuuhuoneeseen haluan asettua vierailuni ajaksi, huokaan syvään ja suuntaan naisen huoneeseen. Tarvitsen oven avaamiseen kaiken rohkeuden, minkä suinkin saan kootuksi. Se saattaa olla pelkkää kuvitelmaa, niin sen kymmenen vuoden poissaolon jälkeen täytyy olla, mutta olen varma, että nenääni tulvii naisen käyttämän hajaveden tuoksu...

Suljen oven jälleen visusti. En vielä kykene käsittelemään muistojen vyöryä, joka väistämättä tulvahtaisi ulos jokaisesta näistä makuuhuoneista kuin Pandoran lippaasta, jos avaisin oven, joten palaan alakertaan. Huomaan, että yö on laskeutunut, ja ulkona on sysipimeää. Katson kelloani, lisään kahden tunnin aikaeron ja käsitän, että kello on täällä melkein yhdeksän illalla. Tyhjä vatsani murisee. Minulla on nälkä.

Puran tavarani autosta, varastoin kyläkaupasta ostamani tarvikkeet ruokakaappiin ja vien leipää, fetajuustoa ja hyvin lämpimän oluen ulos terassille. Istun hiljaisuudessa, jonka neitseellisyyden rikkoo vain jonkin yksittäisen uneliaan laulukaskaan laulu, juon hitaasti olutta ja mietin,

mahtoiko olla hyvä ajatus tulla kaksi päivää muita aikaisemmin. Olenhan suorastaan erikoistunut tuijottamaan omaan napaani, jopa siinä määrin, että minulle on vastikään tarjottu työpaikkaa, jossa minulle maksetaan siitä. Ajatus siitä saa minut sentään naurahtamaan.

Saadakseni ajatukseni pois senhetkisestä tilanteesta avaan päiväkirjani ja luen ensimmäiselle sivulle kirjoitetun tekstin.

Hyvää joulua, rakas Alex! Yritä pitää päiväkirjaa säännöllisesti. Sitä saattaa olla mielenkiintoista lukea, kun olet vanhempi.

Rakkaudella Ä xxx

”Toivottavasti olet oikeassa, äiti.” Hymyilen surumielisesti selaillessani itsetärkeän proosan täyttämiä sivuja, kunnes pääsen heinäkuun alkuun. Yläpuolellani pergolassa riipuvan himmeän hehkulampun valossa alan lukea.

Heinäkuu 2006

Saapuminen

ALEXIN PÄIVÄKIRJASTA

10. heinäkuuta 2006

Kasvoni ovat täysin pyöreät. Harpin avulla voisi varmasti piirtää ympyrän, jonka kehä osuisi lähes täydellisesti yksiin kasvojeni ääriviivojen kanssa. Inhottavaa.

Ympyrän sisällä minulla on myös omenanpunaiset posket. Nuorempana aikuiset usein nykivät niitä, ottivat posken sormiensa väliin ja nipistivät. He unohtivat, etteivät poskeni olleet omenoita. Omenat ovat elottomia ja kovia eivätkä tunne kipua. Jos ne saavat kolhuja, kolhut jäävät pintaan.

On minulla kyllä kauniit silmät. Niiden väri vaihtelee. Äiti sanoo, että kun olen sisältä vireä ja täynnä elämää, ne ovat eloisan vihreät, mutta kun rasitun, ne muuttuvat Pohjanmeren värisiksi. Minun mielestäni ne ovat kyllä suurimman osan ajasta harmaat. Suuret ne ainakin ovat ja persikankivien muotoiset. Tyttömäisen vaaleaa piikkisuoraa tukkaani tummemmat kulmakarvat kehystävät niitä sopivasti.

Tuijotan parhaillaan peiliin. Kyyneleet kirveltävät silmiäni, koska silloin, kun en katso kasvojani, voin mielikuvituksessani

olla kuka haluan. Lentokoneen pienen wc:n valo on niin kirkas, että silmiä särkee. Se loistaa pääni yläpuolella kuin sädekehä. Lentokoneiden peilit ovat kaikkein pahimpia, ne saavat ihmisen näyttämään kaksituhatta vuotta vanhalta, vastikään haudasta ylös kaivetulta vainajalta.

T-paitani alta pilkistävät shortsien yläpuolella pursuilevat vatsamakkarat. Tartun niihin ja muotoilen niistä kelvollisen jäljitelmän Gobin autiomaasta. Luon dyynejä ja niiden väliin pieniä notkelmia, joissa saattaa kohota siellä täällä palmukeitaita.

Sen jälkeen pesen käteni huolellisesti.

Oikeastaan pidän käsistäni. Ne eivät ilmeisesti ole liittyneet marssiin kohti Punkeroiden maata, johon loput ruumistani näyttää päättäneen asettua. Äiti sanoo, että se on lapsenpyöreyttä ja että hormoninappula, jossa luki: Kasva sivusuuntaan, toimi ensimmäisellä painalluksella, kun samaan aikaan nappula, jossa luki: Kasva pystysuuntaan, toimi valitettavasti puutteellisesti. Eikä tilanne näytä sen jälkeenkään korjaantuneen.

Ei näin lihavia lapsia kyllä usein näe. Useimmat ovat hoikkia jatkuvan innostuneen liikunnan jäljiltä.

Ehkä minäkin tarvitsisin innostuksen aiheita.

Hyvä uutinen on se, että lentämisestä tulee painottomuuden tunne, vaikka olisikin lihava, ja tässä koneessa on paljon minuakin lihavampia ihmisiä, olen katsellut ympärilläni. Jos minä olen Gobin autiomaata, tämänhetkinen vierustoverini on Sahara. Hänen käsivartensa peittävät meidän molempien käsi-
nojat, ja niiden iho, lihakset ja läski leviävät henkilökohtaiseen tilaani kuin muuntautuva virus. Äärimmäisen ärsyttävää. Minä pidän omat läskini minulle varatussa tilassa, vaikka se aiheuttaisi kuinka pahoja lihaskouristuksia.

Jostain syystä ajattelen aina lentokoneessa kuolemaa. Rehellisyyden nimessä ajattelen kuolemaa aina riippumatta siitä, missä olen. Ehkä kuolleena oleminen tuntuu vähän samalta kuin

painottomuuden tunne, jonka parhaillaan koen tämän metalliputken sisällä. Edellisellä lentomatalla pikkusiskoni kysyi, oliko kuollut, koska joku oli sanonut hänelle, että isoisä oli ylhäällä pilven päällä. Sisko luuli liittyvänsä hänen seuraansa, kun ohitimme pilven.

Miksi aikuiset kertovat lapsille sellaisia naurettavia tarinoita? Siitä seuraa pelkkää harmia. Minä en ole koskaan uskonut niitä.

Äiti lakkasi yrittämästä syöttää niitä minulle jo vuosia sitten.

Äiti rakastaa minua, vaikka minusta onkin viimeksi kuluneiden kuukausien aikana tullut Punkero. Hän sanoo, että jonakin päivänä joudun vielä kyykistymään nähdäkseni kasvoni tällaisista vesiroiskeiden peittämistä peileistä. Minun perheeni miehet ovat ilmeisesti olleet pitkiä. Ei se minua kyllä lohduta. Olen nimittäin lukenut, että geenit saattavat hypätä sukupolvien yli, ja minun tuurillani minusta tulee ensimmäinen paksu kääpiö Beaumontin suvun miespuolisten jäsenten monisatavuotisessa historiassa.

Lisäksi äiti unohtaa ottaa huomioon minut synnyttäneen dna-aineksen toisen puoliskon...

Sen keskustelun olen vakaasti päättänyt käydä tämän loman aikana. En anna periksi, vaikka hän yrittää aina luikerrella pisteestä vaihtamalla kätevästi puheenaihetta. Enää ei riitä selitykseksi se, että isäni oli haikara.

Minun on saatava tietää.

Kaikki sanovat, että muistutan äitiä, mutta mitäpä muuta he sanoisivat? Eihän minua voi verrata tunnistamattomaan siittiösoluun.

Oikeastaan se, etten tiedä, kuka isäni on, saattaa myös voimistaa ylettömän suurellisia harhakuvitelmiani. Se on hyvin epätervettä varsinkin kaltaiselleni lapselle, jos nyt enää olen lapsi, tai olen koskaan ollutkaan. Epäilen sitä.

Juuri nyt, kun ruumiini kiittää Keski-Euroopan yli, saatan kuvitella isäkseni kenet hyvänsä, joka tällä hetkellä sopii minulle.

Saatamme esimerkiksi joutua pian onnettomuuteen, ja kapteenilla on vain yksi varalaskuvarjo. Voisin esittäytyä hänelle hänen poikanaan. Kyllä kai hänen silloin olisi pakko pelastaa minut?

Toisaalta on ehkä parempi, etten tiedä. Kantasoluni saattavat olla peräisin jostain kaukaa idästä. Silloin minun olisi pakko opiskella mandariiniikiinaa voidakseni keskustella isäni kanssa. Se on tosi vaikea kieli.

Joskus toivon, että äiti näyttäisi enemmän muilta äideiltä. Eihän hän enää nykyiässään tietenkään mikään Kate Moss ole, mutta on noloa, kun luokkakaverit, opettajat ja kaikki taloon tulevat miehet katsovat häntä sillä tavalla. Kaikki rakastavat häntä, koska hän on ystävällinen ja hauska ja valmistaa ruokaa ja tanssii yhtä aikaa. Joskus minusta tuntuu, etten saa hänestä tarpeeksi suurta osuutta, ja toivon, ettei tarvitsisi jakaa häntä muiden kanssa.

Sillä minä rakastan häntä eniten.

Synnyttäessään minut äiti ei ollut vielä naimisissa. Sata vuotta sitten olisin syntynyt köyhäintalossa, ja olisimme luultavasti molemmat kuolleet tuberkuloosiin muutamassa kuukaudessa. Meidät olisi haudattu köyhäinhautaan, ja luurankomme olisivat maanneet yhdessä ikuisuuksiin.

Mietin usein, nolestutanko minä äitiä elävänä muistutukseksi hänen moraalittomasta teostaan. Siksikö hän lähettää minut sisäoppilaitokseen?

Sanon peilille sanan *moraalittomuus*. Pidän sanoista, kerään niitä niin kuin luokkakaverini keräävät jalkapallokortteja tai tyttöjä kypsyuden asteestaan riippuen. Käytän sanoja mielelläni. Sovittelen niitä lauseisiin ilmaistakseni ajatuksiani niin täsmällisesti kuin suinkin. Ehkä jonakin päivänä leikin sanoilla ammatikseni, sillä enhän minä tämänhetkiselällä ruumiinrakenteellani pääse koskaan pelaamaan Manchester Unitedissa.

ENSIRAKKAUTTA
KYPROKSEN AURINGON ALLA

Kaikki paikalliset tuntevat vanhan Pandora-talon. Legendan mukaan siellä ensimmäistä kertaa vierailevat kohtaavat ensirakkautensa. Kolmetoistavuotiaan Alexin mielessä on kuitenkin jotakin aivan muuta kuin rakkaus, kun hän saapuu Kyprokselle kesällä 2006. Hän kerää rohkeutta esittääkseen Helena-äidilleen suuren kysymyksen.

Helena järjestelee Pandoraa kuntoon tuleville vierailleen. Arkiset askareet keskeytyvät, kun hänen ensirakkautensa vuosien takaa ilmestyy paikalle. Enää Alexin äiti ei voi ohittaa kysymyksiä menneisyydestään. Pian Pandoran lipas olisi avattava, vaikka se tuhoaisi hänen perheensä.

Oliivipuun on kertomus perheestä, ystäväistä ja rakasteista, auringonkultaisista kesäpäivistä ja salaisuuksista vanhan oliivipuun varjoissa. Rakastettu kertoja Lucinda Riley avaa hurmaavalla tavalla näkymän mieheksi kasvavan pojän sydämeen, joka on puhdasta kultaa.

